

KRAJE PRO
BEZPEČNÝ INTERNET

Kyberbezpečnost v mateřské škole

Jak pracovat s pracovními listy KPBI a jak s dětmi mluvit o online světě

Workshop pro pedagogy mateřských škol

O projektu Kraje pro bezpečný internet

SPOLEČNÁ INICIATIVA VŠECH 14 KRAJŮ POD ZÁŠTITOU ASOCIACE KRAJŮ ČR

Projekt zvyšuje povědomí o rizicích internetu a o možnostech prevence a pomoci. Odborným garantem je Policie ČR, projekt koordinuje Kraj Vysočina. Všechny materiály jsou na kpbi.cz volně a zdarma.

Cílové skupiny: děti v MŠ a žáci ZŠ • studenti středních škol • rodiče • pedagogové • sociální pracovníci • policisté • senioři

01

Online vzdělávání

- E-learningové lekce pro všechny věkové skupiny
- Videospoty a podcasty s odborníky
- Pracovní listy a infografiky ke stažení
- Webináře pro pedagogy

02

Soutěžní kvíz

- Každoroční kvíz pro ZŠ a SŠ
- Nadstavbový Kvíz PLUS pro znalce
- Krajská vyhlášení a celostátní finále

03

Prezenční akce

- Semináře pro žáky 1. až 5. tříd
- Výroční konference KPBI
- Prezentace materiálů na akcích partnerů

04

Osvěta a medializace

- Články o IT bezpečnosti na webu
- Kampaně na sociálních sítích
- Tiskové zprávy a spolupráce s médii

Partneři: Microsoft • GORDIC

Čemu se budeme věnovat

RÁMCOVÝ PROGRAM

-
01	Proč začínat už v mateřské škole
-
02	Čemu předškolák v online světě reálně čelí
-
03	Co v předškolním věku jde učit a co ne
-
04	Pět chyb, kterých se vyvarovat
-
05	Pracovní listy a konkrétní jev, kterému každý z nich předchází
-
06	Struktura lekce, modelová lekce a aktivity pro děti
-
07	Jak zapojit rodiče
-
- Mezi bloky tři krátké aktivity.** Jsou určené vám, ne dětem – aktivity pro děti najdete uvnitř programu.

Ruku nahoru

AKTIVITA PRO ÚČASTNÍKY • 1

ODPOVÍDEJTE ZVEDNUTÍM RUKY • NIKDO NIC NEVYSVĚTLUJE

01 Kdo má ve třídě dítě, které vypráví o YouTube nebo o hře?

02 Kdo zažil, že si děti při volné hře hrály na postavu z videa?

03 Kdo s dětmi o online světě mluvil záměrně – ne jen náhodou?

04 A kdo si na to zatím netroufá?

Téma je ve vaší třídě už teď. Otázka není jestli, ale kdy o něm promluvíte.

Proč začínat už v mateřské škole

VÝCHODISKA

01

Dřív než čtení

K obrazovce se dítě dostane dávno předtím, než se naučí číst. Čeká-li prevence na první třídu, přichází pozdě.

02

Návyk, ne znalost

Předškolní dítě si neodnese poučku. Odnese si zvyk zeptat se a říct to – a ten vydrží.

03

Zastihneme všechny děti

Ve školce jsou i děti, se kterými doma o online světě nikdo nemluví. Jinde je prevence nezastihne.

Cílem není, aby dítě rozumělo internetu. Cílem je, aby se umělo zeptat.

Čemu předškolák v online světě reálně čelí

KONKRÉTNÍ JEVY, NE OBECNÉ RIZIKO

01 Autoplay a doporučování

Video se samo spustí dál. Co dítě uvidí, nevybírá ono ani vy – vybírá to algoritmus podle sledovanosti, ne podle věku.

02 Reklama uvnitř hry

V dětských hrách se reklama tváří jako součást hry. Předškolák ji od hry neodliší a klikne na ni jako na tlačítko.

03 Nákupy v aplikaci

Hra „zdarma“ prodává životy, kostýmy a bedýnky. Platí se kartou uloženou v obchodě – často stačí jen PIN, který dítě zná.

04 Chat a hlas ve hře

I hra pro malé děti mívá chat nebo hlasový kanál. Kdokoli tam může oslovit kohokoli a nijak se neověřuje, kdo to je.

05 Napodobeniny pohádek

Mezi dětským obsahem se objeví videa se známými postavami, ale s násilím nebo děsivým obsahem. Na náhledu vypadají stejně.

06 Hlasoví asistenti a hračky

Dítě mluví na zařízení, které poslouchá a nahrává. Nemá důvod tušit, že je na druhé straně někdo nebo něco dalšího.

Co ve věku 3–6 let jde a co ne

ROZSAH TÉMATU

JDE TO

- Přirovnání k věcem, které dítě zná: heslo je klíč od domu
- Jednoduché opakované pravidlo, vždy stejnými slovy
- Jmenovat konkrétní dospělé, kterým se dítě svěří
- Zvyk zeptat se, když je něco divné

NEJDE TO

- Pojem „internet“ jako systém – dítě zná tablet, hru, video
- Posouzení záměru druhého člověka – rozpoznat podvodníka
- Technická opatření: vytvořit heslo, nastavit soukromí
- Konkrétní rizika: únos, vydírání, zneužití. Do MŠ nepatří

Celé téma se vejde do tří návyků

CO SI DÍTĚ MÁ ODNÉST

ZEPTÁM SE

Když je něco divné nebo nové,
zeptám se dospělého dřív, než
kliknu.

ŘEKNU TO

Když mě něco vyleká, hned to řeknu.
A nic za to nebude.

MÁME PRAVIDLO

Hraní má domluvený začátek i
konec. Pravidlo platí pro všechny.

Všech pět pracovních listů učí jen tyto tři věci – pokaždé jinou cestou.

Pět chyb, kterých se vyvarovat

NEJČASTĚJŠÍ OMYLY V PREVENCI U PŘEDŠKOLÁKŮ

01	Strašení	Předškolní dítě si z výstrahy odnese úzkost, ne návyk.
02	Konkrétní popisy rizik	Únos, vydírání, zneužití – tato slova do mateřské školy nepatří.
03	Vyžadování slibů	„Slib, že to nikdy neuděláš.“ Slib dítě poruší – a pak mlčí.
04	Řešení incidentu před skupinou	Doptávání se v kruhu dítě vystaví ostatním. Řešte individuálně.
05	Hodnocení rodičů	Režim doma není věcí dítěte. Nekomentujte ho před skupinou.

Pět listů, pět vět k zapamatování

JEDEN LIST TÝDNĚ • NE VŠECHNY NAJEDNOU

01

Heslo je tajný klíč

„Heslo je klíč. Klíč cizímu nepůjčíme.“

02

Můj štít na internetu

„Když se zeptám dospělého, mám štít.“

03

Řeknu to dospělému

„Když mě něco vyleká, hned to řeknu.“

04

Kamarád, nebo cizí?

„Na obrazovce nepoznám, kdo tam doopravdy je.“

05

Po hraní jdu ven

„Hraní má svůj čas. Pak jdu dělat něco jiného.“

Nejdůležitější je list 3. Dítě, které se bojí, že přijde o tablet, mlčí.

Co stojí za každým listem

KAŽDÝ LIST PŘEDCHÁZÍ JEDNOMU KONKRÉTNÍMU JEVU

LIST	JEV	NEJČASTĚJŠÍ SCÉNÁŘ
	Heslo je tajný klíč	Sdílený PIN a heslo Dítě zná PIN k telefonu rodiče. Tím se otevřou nákupy v aplikaci, fotky i účty.
	Můj štít na internetu	Impulzivní kliknutí Vyskočí okno „Vyhrál jsi“ nebo reklama uvnitř hry. Dítě klikne dřív, než se kohokoli zeptá.
	Řeknu to dospělému	Mlčení ze strachu Dítě zažije něco nepříjemného a neřekne to, aby nepřišlo o tablet. Problém pak roste.
	Kamarád, nebo cizí?	Kontakt s neznámým ve hře „Kamarád ze hry“, kterého dítě nikdy nevidělo. Kdo je na druhé straně, nelze ověřit.
	Po hraní jdu ven	Návykové mechaniky Autoplay, denní odměny a série. Hra i video jsou navrženy tak, aby neměly konec.

Struktura jedné lekce

20 MINUT ŘÍZENÉ ČINNOSTI

01 3 min

Motivace

Konkrétní předmět v ruce.
Otázka, ne poučení.

02 7 min

Rozhovor v kruhu

Otázky od známého k novému.
Dospělý neopravuje.

03 8 min

Vybarvování

Listy teprve teď. Obcházet a
doptávat se jednotlivě.

04 2 min

Shrnutí

Jedna věta, pokaždé stejná. List
jde domů.

Listy rozdávejte až po rozhovoru. Jakmile je děti drží v ruce, vybarvují a neposlouchají.

Modelová lekce: Heslo je tajný klíč

POMŮCKY: SVAZEK KLÍČŮ • MOBIL S UZAMČENOU OBRAZOVKOU • PASTELKY

01	Motivace
Svazek klíčů koluje v kruhu.	„Co to je? A k čemu to je?“
02	Rozhovor
Tři otázky od známého k novému.	„Co se u vás doma zamyká? Komu bys klíč od bytu nepůjčil?“
03	Most k tématu
Zkuste před dětmi odemknout telefon.	„Vidíte to? Ani já se dovnitř nedostanu, dokud nedám tajný klíč. Ten se jmenuje heslo.“
04	Shrnutí
Společně nahlas, pokaždé stejně.	„Heslo je klíč. Klíč cizímu nepůjčíme.“

Celý scénář včetně reflexe najdete v dokumentu Ukázková lekce.

Aktivity pro děti • listy 1 až 3

ŽÁDNÁ Z AKTIVIT NEVYŽADUJE, ABY DÍTĚ UMĚLO ČÍST

Co se zamyká

k listu 1

Jak: Ukazujte dětem obrázky: dveře, auto, kolo, bonbon, mobil. Děti tlesknou u toho, co se zamyká.

Závěr: Mobil se zamyká heslem. Heslo je klíč.

Pomůcka: obrázkové karty, svazek klíčů

Štít nad hlavu

k listu 2

Jak: Každé dítě drží svůj vybarvený štít. Vyprávíte krátké situace. Když je v nich něco divného, dítě zvedne štít nad hlavu.

Závěr: Zvednout štít znamená zeptat se dospělého.

Pomůcka: vybarvené listy č. 2

Moji tři dospělí

k listu 3

Jak: Na tabuli fotografie dospělých ze školky. Každé dítě ukáže tři lidi, kterým by to řeklo – doma i ve školce. Vy je nahlas pojmenujete.

Závěr: Každý má aspoň tři. Když první nemá čas, jdu za druhým.

Pomůcka: fotografie se souhlasem, tabule

Aktivity pro děti • listy 4 a 5

POHYB, OBRÁZKY, ŽÁDNÉ ČTENÍ

Znám – neznám

k listu 4

Jak: Dvě obruče na zemi. Ukážete obrázek člověka, děti si stoupnou do obruče „znám“, nebo „neznám“.

Pozor: Mezi obrázky dejte i usměvavého neznámého člověka. Rozhoduje, jestli ho dítě zná – ne jak vypadá.

Pomůcka: dvě obruče, obrázkové karty

Až doteče písek

k listu 5

Jak: Obrátíte přesýpací hodiny. Děti pantomimicky „hrají“ na tablet. Až písek doteče, všichni tlesknou a jdou si hrát jinam. Dvakrát zopakujte.

Závěr: Konec oznamuje písek, ne dospělý. S pískem se nehádáme.

Pomůcka: přesýpací hodiny nebo minutka

Kruh na závěr

ke každé lekci

Děti v kruhu po jednom zopakují větu, kterou lekce učí. Kdo nechce mluvit, ukáže palec.

Vždy stejná věta. Opakování je cíl, ne originalita.

Co vám děti říkají

AKTIVITA PRO ÚČASTNÍKY • 2

SDÍLENÍ VE SKUPINĚ • ŽÁDNÉ POMŮCKY, STAČÍ FLIPCHART

- 01 Otázka do skupiny: Co vám v poslední době řeklo dítě o tabletu, mobilu nebo o videu?
- 02 Dvě minuty se sousedem. Každý řekne jednu větu. Před celou skupinou zatím nikdo mluvit nemusí.
- 03 Tři až čtyři dobrovolníci řeknou svou větu nahlas. Zapisujete je na flipchart.
- 04 U každé věty se ptáte skupiny: Co byste odpověděli?
- 05 A pak druhá otázka: Řekne vám to dítě příště zase?

Nehodnotíte žádnou odpověď. Druhá otázka udělá práci za vás.

Co nefunguje a co funguje

SPOLEČNÉ VYHODNOCENÍ

DÍTĚ ŘEKNE	NEFUNGUJE	FUNGUJE
„Já znám heslo od táty!“	„To bys vědět neměl.“	„A tátovi to nevadí? Doma se domluvte. Heslo patří tomu, čí je telefon.“
„Mně se nikdy nic nestane.“	„To se pleteš, klidně může.“	„Většinou opravdu ne. A stejně zamykáme – pro jistotu. Jako když si bereš helmu na kolo.“
„Viděl jsem video, kde se ten pán pral.“	Doptávat se před skupinou.	„Díky, že jsi mi to řekl. Povíme si to spolu potom.“ – a vrátit se individuálně.
„Táta mi vzal tablet, tak jsem mu to neřekl.“	„To se mu musíš omluvit.“	„Mrzí mě to. Zkusíme se domluvit, aby ses příště nebál to říct.“

Společný vzorec: přijmout, co dítě řeklo → neřešit před skupinou → vrátit se k tomu individuálně. Nikdy popření, nikdy trest.

Jak do toho dostat rodiče

NEJÚČINNĚJŠÍ KANÁL JE VYBARVENÝ LIST V BATOHU

01	Posílejte listy domů	V rámečku dole je text psaný přímo pro rodiče. Stačí na to upozornit.
02	Ptejte se stejně jako na školku	Co jsi hrál, co jsi viděl, s kým. Ne kontrola, ale zájem.
03	Jedno pravidlo o čase	Předem domluvené, bez smlouvání. Lepší než deset zákazů.
04	Nikdy netrestat za sdělení	Zabavení tabletu za přiznání znamená, že příště dítě mlčí.

Kam odkázat rodiče: Linka bezpečí 116 111 (nonstop, zdarma) · Rodičovská linka 606 021 021 · Poradna E-Bezpečí · sekce „Hledáte pomoc“ na kpbi.cz

Jedna věta

AKTIVITA PRO ÚČASTNÍKY • 3

ZÁVĚR WORKSHOPU • BEZ PAPÍRŮ, STAČÍ TAHÁČEK

- 01 Vybavte si jednu větu, kterou příští týden řeknete dětem. Jedna věta, ne plán.
- 02 Řekněte ji nahlas sousedovi. Každý jednu.
- 03 Zapište si ji do taháčku – rámeček „Moje jedna věta“ na druhé straně.
- 04 Kdo chce, přečte ji celé skupině. Nikdo nemusí.

Dětská obdoba

Kruh na závěr lekce: děti po jednom zopakují větu, kterou se dnes učily. Kdo nechce mluvit, ukáže palec.

Stejný princip, jen bez psaní.

Jedna věta, kterou řeknete, vydrží déle než plán, který nenapíšete.

Co si odnášíte a kde to najdete

VŠE ZDARMA A VOLNĚ KE STAŽENÍ

01

5 pracovních listů

Omalovánky A4 s rámečkem pro pedagoga i rodiče.

02

Metodika

Co lze v předškolním věku učit, čeho se vyvarovat, postup při sdělení.

03

Ukázková lekce

Scénář lekce krok za krokem, typické odpovědi dětí, reflexe.

04

Taháček

Jedna A4 oboustranně: věty, struktura lekce, kontakty, plán na pět týdnů.

kpbi.cz

E-learning, videa a pracovní listy
pro děti, rodiče i pedagogy

Na listy pro MŠ navazují materiály pro 1. stupeň základní školy.

Děkuji za pozornost

*Kyberbezpečnost není o strachu z internetu,
ale o schopnosti dělat dobrá rozhodnutí.*

Ing. Lucie Časarová

vedoucí projektu Kraje pro bezpečný internet
casarova.l@kr-vysocina.cz • kpbi.cz

